

Zbierka súdnych rozhodnutí

Vec C-626/22

C. Z. a i.

proti

Ilva SpA in Amministrazione Straordinaria

a

Acciaierie d'Italia Holding SpA

a

Acciaierie d'Italia SpA

(návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunale di Milano)

Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 25. júna 2024

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Článok 191 ZFEÚ – Priemyselné emisie – Smernica 2010/75/EÚ – Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia – Články 1, 3, 8, 11, 12, 14, 18, 21 a 23 – Články 35 a 37 Charty základných práv Európskej únie – Postup udelenia a prehodnotenia povolenia na prevádzkovanie zariadenia – Opatrenia na ochranu životného prostredia a ľudského zdravia – Právo na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie“

1. *Členské štáty – Povinnosti – Právna sila rozhodnutej veci – Povinnosti vnútroštátnych súdov – Povinnosť zrušiť rozhodnutie súdneho orgánu, ktoré nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci – Neexistencia – Vnútroštátna judikatúra, ktorá vykladá vnútroštátne ustanovenie v rozpore s právom Únie – Povinnosť vykladať toto ustanovenie v súlade s právom Únie – Návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu práva Únie – Prípustnosť (Článok 267 ZFEÚ)*

(pozri body 53, 54)

2. *Prejudiciálne otázky – Prípustnosť – Návrh týkajúci sa výkladu smernice podaný v rámci sporu medzi jednotlivcami a priemyselným zariadením národného strategického záujmu – Spor vo veci samej týkajúci sa osobitnej právnej úpravy prijatej vo vzťahu k uvedenému zariadeniu a spadajúcej do pôsobnosti smernice uvedenej v návrhu na začatie prejudiciálneho konania – Prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania (Článok 267 a článok 288 tretí odsek ZFEÚ)*

(pozri body 56 – 64)

3. *Životné prostredie – Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia – Smernica 2010/75 – Udelenie a prehodnotenie povolenia na prevádzkovanie zariadenia – Podmienky – Povinnosť predbežne posúdiť vplyvy činnosti zariadenia na životné prostredie a ľudské zdravie*
(Články 191 a 192 ZFEÚ; Charta základných práv Európskej únie, články 35 a 37; smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75, odôvodnenia 2, 27 a 45, článok 3 body 2 a 3, článok 4 ods. 1, článok 5 ods. 1, článok 8 ods. 2 druhý pododsek a články 10 až 27 a prílohy I a VII časť 1)

(pozri body 67 – 95, 104, 105, bod 1 výroku)

4. *Životné prostredie – Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia – Smernica 2010/75 – Udelenie a prehodnotenie povolenia na prevádzkovanie zariadenia – Stanovenie emisných limitov pre znečisťujúce látky – Zohľadnenie škodlivých látok, ktoré môžu byť vypúšťané príslušným zariadením – Rozsah*
[Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75, odôvodnenie 15 a článok 3 bod 6, článok 12 ods. 1 písm. f), článok 14 ods. 1 písm. a), článok 18 a článok 21 ods. 5 písm. a)]

(pozri body 109 – 122, bod 2 výroku)

5. *Životné prostredie – Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia – Smernica 2010/75 – Povolenie na prevádzkovanie zariadenia – Lehota na zosúladenie zariadenia s opatreniami na ochranu životného prostredia a ľudského zdravia stanovenými v tomto povolení – Vnútroštátna právna úprava, ktorá opakovane predlžuje túto lehotu – Nepripustnosť v prípade závažného a významného nebezpečenstva pre integritu životného prostredia a ľudského zdravia*
(Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75, odôvodnenie 43 a článok 8 ods. 1 a 2, článok 13 ods. 5, článok 21 ods. 3 a článok 82 ods. 1)

(pozri body 125 – 128, 130 – 132, bod 3 výroku)

Zhrnutie

Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore, na ktorý sa obrátil Tribunale di Milano (súd v Miláne, Taliansko) s návrhom na začatie prejudiciálneho konania, spresnil podmienky povolenia na prevádzkovanie zariadenia podľa smernice 2010/75 o priemyselných emisiách¹.

Oceliarsky závod Ilva (ďalej len „Ilva“) sa nachádza v meste Taranto (Taliansko) a je prevádzkovaný na základe „integrovaného environmentálneho povolenia“ udeleného v roku 2011.

Napriek tomu, že v roku 2012 bolo nariadené zaistenie tohto závodu, na základe osobitných pravidiel o výnimkách, bolo mu povolené pokračovať vo výrobe na obdobie 36 mesiacov, za predpokladu dodržania plánu opatrení na ochranu životného prostredia a zdravia. Lehota na splnenie povinností vyplývajúcich z tohto plánu bola niekoľkokrát predĺžená, celkovo na niekoľko rokov, napriek tomu, že predmetná činnosť predstavovala závažné a významné riziko pre životné prostredie a zdravie okolitého obyvateľstva.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ z 24. novembra 2010 o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) (Ú. v. EÚ L 334, 2010, s. 17; korigendum Ú. v. EÚ L 158, 2012, s. 25).

V tejto súvislosti žalobcovia, ktorí zastupujú práva približne 300 000 obyvateľov mesta Taranto a susedných obcí podalo na vnútroštátny súd kolektívnu žalobu, ktorou sa domáhali najmä zastavenia prevádzkovania závodu Ilva alebo jeho niektorých častí z dôvodu znečistenia spôsobeného jeho priemyselnými emisiami a z toho vyplývajúceho poškodenia ľudského zdravia.

Keďže talianska právna úprava nepodmieňuje udelenie alebo prehodnotenie povolenia na prevádzkovanie priemyselnej činnosti predbežným posúdením vplyvov zariadenia na ľudské zdravie, vnútroštátny súd sa rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku, či je takéto prehodnotenie potrebné, aký je rozsah preskúmania príslušnými orgánmi a aká lehota sa má poskytnúť prevádzkovateľovi zariadenia na to, aby splnil podmienky stanovené v udelenom povolení.

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé, pokiaľ ide o potrebu vykonať posúdenie zahŕňajúce účinky činnosti dotknutého zariadenia na ľudské zdravie, Súdny dvor pripomenul, že ochrana a zlepšenie kvality životného prostredia, ako aj ochrana ľudského zdravia sú dve úzko prepojené zložky politiky Únie v oblasti životného prostredia. Smernica 2010/75 tým, že stanovuje pravidlá integrovanej prevencie a kontroly znečistenia pochádzajúceho z priemyselnej činnosti, konkrétne vyjadruje povinnosti Únie v oblasti ochrany životného prostredia a ľudského zdravia vyplývajúce najmä z článku 191 ZFEÚ, čím prispieva k zabezpečeniu práva každého človeka žiť v prostredí primeranom jeho zdraviu a pohode. V tejto súvislosti Súdny dvor odkázal na články 35 a 37 Charty základných práv Európskej únie a pripomenul úzke prepojenie medzi ochranou životného prostredia a ochranou ľudského zdravia.

Jednou z podmienok povolenia na prevádzkovanie podľa tejto smernice je, povinnosť prevádzkovateľa prijať všetky vhodné preventívne opatrenia proti „znečisteniu“, ako aj opatrenia na monitorovanie emisií do životného prostredia. Tento prevádzkovateľ musí tiež zabezpečiť, aby jeho zariadenie nespôsobovalo žiadne „významné znečisťovanie“. Okrem toho sa podmienky povolenia prehodnocujú, ak to odôvodňuje „znečistenie“ spôsobené zariadením. Frekvencia tohto prehodnotenia musí byť prispôbená veľkosti a povahe zariadenia a zohľadniť špecifiká miesta, kde sa priemyselná činnosť vykonáva, najmä blízkosť obytných oblastí.

Súdny dvor v tejto súvislosti poznamenal, že pojem „znečistenie“ uvedený v smernici 2010/75 zahŕňa škody, ktoré vznikli alebo by mohli vzniknúť tak na životnom prostredí, ako aj na ľudskom zdraví. Toto úzke prepojenie medzi ochranou kvality životného prostredia a ľudského zdravia navyše potvrdzujú nielen ustanovenia primárneho práva Únie, ale aj viaceré ustanovenia smernice 2010/75, ako aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva. Posledný uvedený súd práve v súvislosti so znečistením spôsobeným závodom Ilva konštatoval porušenie práva žalobcov na rešpektovanie súkromného a rodinného života na základe znečisťujúcich účinkov emisií z tohto závodu tak na životné prostredie, ako aj na ľudské zdravie.²

Z toho vyplýva, že prevádzkovateľ zariadenia, na ktoré sa vzťahuje smernica 2010/75, musí vo svojej žiadosti o povolenie poskytnúť primerané informácie týkajúce sa emisií z jeho zariadenia a musí tiež počas celej doby prevádzky zabezpečiť dodržiavanie povinností a opatrení stanovených v tejto smernici, prostredníctvom priebežného vyhodnocovania vplyvov činností zariadenia tak na životné prostredie, ako aj na ľudské zdravie.

² Rozsudok ESLP, 24. januára 2019, Cordella a i. v. Taliansko, CE:ECHR:2019:0124JUD005441413.

Podobne je povinnosťou príslušných vnútroštátnych orgánov zabezpečiť, aby takéto vyhodnocovanie tvorilo neoddeliteľnú súčasť postupov udelenia a prehodnotenia povolenia na prevádzkovanie a aby bolo predpokladom pre udelenie alebo prehodnotenie tohto povolenia. Ak takéto prehodnotenie odhalí výsledky preukazujúce neprípustnú povahu nebezpečenstva pre zdravie veľkého počtu obyvateľov vystavených emisiám znečisťujúcich látok, príslušné povolenie musí byť bezodkladne prehodnotené. V prejednávanej veci sa však v rámci predmetných environmentálnych povolení neposudzovalo, aký vplyv majú znečisťujúce látky pochádzajúce zo závodu Ilva, konkrétne jemné frakcie PM_{2,5} a PM₁₀, meď, ortuť a naftalén pochádzajúce z rozptýlených zdrojov, na životné prostredie a ľudské zdravie.

Po druhé, pokiaľ ide o rozsah posúdenia, ktoré majú vykonať príslušné orgány, tieto musia okrem znečisťujúcich látok predvídateľných vzhľadom na povahu a druh príslušnej priemyselnej činnosti, zohľadniť aj všetky látky, ktoré sú predmetom emisií vedecky uznaných ako škodlivé a ktoré môžu byť vypúšťané z príslušného zariadenia vo významných množstvách vzhľadom na ich charakter a potenciál preniesť znečistenie z jednej zložky životného prostredia do druhej. V súlade so zásadou prevencie musí byť určené množstvo znečisťujúcich látok, ktorých emisie môžu byť povolené, spojené s mierou škodlivosti príslušných látok.

Prevádzkovateľ zariadenia je preto povinný vo svojej žiadosti o povolenie na prevádzkovanie poskytnúť informácie o povahe, množstve a potenciálnom škodlivom účinku emisií, ktoré môžu byť produkované uvedeným zariadením, aby príslušné orgány mohli stanoviť tieto emisné limity, s jedinou výnimkou týkajúcou sa tých emisií, ktoré svojou povahou alebo množstvom nepredstavujú riziko pre životné prostredie alebo ľudské zdravie.

Postup prehodnotenia povolenia by sa nemal obmedziť na stanovenie limitných hodnôt len pre tie znečisťujúce látky, ktorých emisie boli predvídateľné a ktoré boli zohľadnené v rámci pôvodného povoľovacieho konania. V tomto ohľade treba zohľadniť skúsenosti získané pri prevádzke dotknutého zariadenia, a teda aj skutočne zistené emisie. Ak si dodržiavanie noriem kvality životného prostredia vyžaduje, aby sa dotknutému zariadeniu uložili prísnejšie emisné limity, potom sa do povolenia musia zahrnúť dodatočné opatrenia bez toho, aby boli dotknuté iné opatrenia, ktoré sa môžu prijať s cieľom dosiahnuť súlad s uvedenými normami.

Po tretie, pokiaľ ide o lehotu, ktorú má prevádzkovateľ zariadenia na dosiahnutie súladu s povolením na prevádzkovanie, Súdny dvor na úvod pripomenul, že príslušné vnútroštátne orgány mali podľa smernice 2010/75 v prípade takých zariadení, ako je závod Ilva, do 28. februára 2016 priestor na to, aby podmienky povolenia prispôbili novým dostupným technikám. V prípade nedodržania podmienok povolenia na prevádzkovanie zariadenia musia členské štáty podľa tejto smernice prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie okamžitého splnenia týchto podmienok.

Vzhľadom na tieto úvahy dospel Súdny dvor k záveru, že smernica 2010/75 bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa opakovane predlžuje lehota, ktorú má prevádzkovateľ zariadenia na splnenie opatrení na ochranu životného prostredia a ľudského zdravia stanovených v povolení na prevádzku tohto zariadenia, hoci boli zistené závažné a významné nebezpečenstvá pre integritu životného prostredia a ľudského zdravia. Dodal, že ak činnosť predstavuje takéto nebezpečenstvá, prevádzkovanie dotknutého zariadenia sa v súlade s touto smernicou pozastaví.